

Samhällskunskap

Delprov A

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

Elevens namn: _____ Klass/grupp: _____ Skola: _____

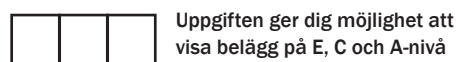
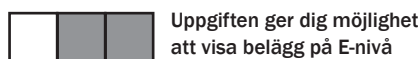
Kommun: _____ Födelsedatum (ååmmdd): _____ Flicka
Pojke

Viktig information till dig som ska göra provet

På en del uppgifter i provet ska du visa att du kan resonera kring en fråga. Dina svar ska vara så tydliga att någon annan kan läsa och förstå vad du menar. Dessa uppgifter ger ofta flera poäng/belägg. Därför är det viktigt att du skriver så utförligt som möjligt på uppgifterna. Det finns inga ”minuspoäng” på uppgifterna.

Om du är osäker på vad du ska skriva är det alltså bättre att du skriver något än ingenting alls. Läraren kommer att bedöma hur väl ditt resonemang fungerar och om du visat kunskaper i uppgiften.

Uppgifterna är blandade, det är inte så att de svåraste kommer sist. Vid varje uppgift finns någon av figurerna som du ser här nedanför.

Tänk också på att där du ska använda kryss, bokstäver eller siffror för att markera rätt svar, bara skriva det antal som står angivet. Om du skriver fler räknas svaret som felaktigt och du får noll poäng.

Behöver du mer plats att skriva på än vad det finns rader till uppgiften, så går det bra att skriva på lösblad. Glöm inte att skriva namn, klass och uppgiftens nummer på lösbladet.

Uppgift A1

--	--	--

Nedan följer ett antal påståenden om ett politiskt val.

Kryssa i rutan om påståendet kännetecknar ett demokratiskt val eller inte.

Förklara kort varför det är så.

- a. Man måste berätta för en kontrollant vad man röstar på. demokratiskt   inte demokratiskt

Förklaring:

- b. Alla får rösta på vad man vill. demokratiskt   inte demokratiskt

Förklaring:

- c. Valsedlar finns bara för ett parti. demokratiskt   inte demokratiskt

Förklaring:

- d. Alla får starta ett parti som får vara med i valet. demokratiskt   inte demokratiskt

Förklaring:

- e. Alla partier har möjlighet att informera om sin politik. demokratiskt   inte demokratiskt

Förklaring:

- f. Radio, tidningar och TV styrs av regeringspartiet. demokratiskt   inte demokratiskt

Förklaring:

Uppgift A2

Läs noga och sätt ett kryss vid rätt alternativ!

- a. Sverige är en parlamentarisk demokrati.
Folket representeras av... riksdagen
 regeringen
-
- b. De utser vilka som ska få bilda ... riksdag
 regering
-
- c. Den högsta beslutande församlingen i Sverige är... riksdagen
 regeringen
-
- d. En av de viktigaste uppgifterna är att stifta lagar. Det görs av... riksdagen
 regeringen
-
- e. Talmannen leder arbetet i... riksdagen
 regeringen
-
- f. De flesta förslag på nya lagar kommer från... riksdagen
Förslagen kallas propositioner. regeringen
-
- g. En motion är ett lagförslag från en eller flera ledamöter i... riksdagen
 regeringen
-
- h. Sveriges statsminister leder arbetet i... riksdagen
 regeringen
-
- i. Uppgiften att ge förslag på nya lagar är i huvudsak... riksdagens
 regeringens
-
- j. De som skall se till att alla beslut genomförs är... riksdagen
 regeringen
-

Uppgift A3

En fotbollsklubb har fått en stor summa pengar från kommunen. Pengarna ska användas till att göra klubben bättre.

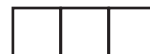
Klubben ska nu demokratiskt bestämma hur pengarna ska användas.

Du ska skriva ett **D** framför det alternativ som är direkt demokrati och ett **R** för det alternativ som är representativ demokrati.

Direkt demokrati = D   Representativ demokrati = R

Du skall lämna tre alternativ tomma.

- ___ a. Förslagen skrivs ner på lappar och läggs i en låda. Ordföranden drar det vinnande alternativet.
- ___ b. Man har ett möte för klubbens alla medlemmar där man röstar om förslagen. Det förslag som får flest röster vinner.
- ___ c. Ordföranden ber några av tränarna att besluta.
- ___ d. Deltagarna på mötet väljer ut en grupp som får besluta.
- ___ e. Ordföranden i klubben tar besluten.

Uppgift A4

I Sverige har vi haft två folkomröstningar de senaste 20 åren. Vilka fördelar och vilka nackdelar kan det finnas med att ha en folkomröstning? Resonera och argumentera!

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ►►►

A large rectangular area with rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing.

Uppgift A5

Sverige blev medlem i Europeiska unionen 1995. EU:s medlemsländer lämnar ifrån sig en del av sitt bestämmande till unionen.

[Foto: Wikimedia Commons, Public Domain]

Vad stämmer när det gäller medlemskap i EU?
Markera de rätta alternativen med kryss!

Det finns fyra rätta alternativ.

- a. Sverige måste införa euro inom 5 år.
- b. Man kan resa mellan de flesta av EU:s medlemsländer utan pass.
- c. EU satsar mycket på jordbruket, cirka 40% av budgeten.
- d. Sverige kan inte gå ur EU.
- e. Sverige betalar en medlemsavgift till EU, dessa pengar kommer från det vi betalar i skatt.
- f. Sverige betalar en medlemsavgift till EU, dessa pengar kommer helt och hållet från svenska företag.
- g. EU-medborgare kan fritt söka arbete i andra EU-länder.
- h. Sverige måste utöka sitt samarbete med sina närmaste grannländer, Danmark, Norge och Finland, enligt EU:s stadgar.
- i. EU styr Sveriges kommuner och landsting och bestämmer över deras budget enligt en europeisk modell.

Uppgift A6

Årsinkomst i svenska kronor före skatt, medianvärden 2010

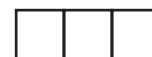
Land/kön	Samtliga 20-64 år	Kvinnor 20-64 år	Män 20-64 år
Samtliga	261 166	233 792	294 197
Födda i Sverige	272 085	243 297	305 511
Födda utomlands	186 454	168 634	209 161

Källa: SCB

Vad visar tabellen? Markera de påståenden som stämmer med kryss! Det finns två rätta påståenden.

- a. Tabellen visar hur stora inkomster människor har fördelat på kön och var man är född.
- b. Tabellen visar att män födda utomlands tjänar mer än kvinnor födda i Sverige.
- c. Tabellen visar att kvinnor födda utomlands tjänar mer än kvinnor födda i Sverige.
- d. Tabellen visar att de som tjänar minst är kvinnor födda utomlands.
- e. Tabellen visar på väldigt små inkomstskillnader mellan personer födda i Sverige och personer födda utomlands.

Uppgift A7

Resonera kring varför det ser ut som tabellen ovan visar.

Exempel på begrepp som du kan använda:

kön etnicitet yrkesval fördomar utbildning

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ▶▶▶

A large rectangular area with rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing.

Uppgift A8

Vilka av följande situationer kan vara exempel på diskriminering?

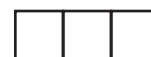
Markera de rätta alternativen med kryss! Det finns tre rätta alternativ.

Diskriminering

Diskriminering är när en person blir sämre behandlad än någon annan i en liknande situation.

Det är förbjudet enligt lag att diskriminera på grund av t.ex. religion. Det finns fler grupper som omfattas av lagstiftningen.

- a. Anette är 13 år och får inte börja på en skola eftersom hon sitter i rullstol och inte kan ta sig uppför trapporna i skolan.
- b. Lotten är 24 år och söker ett arbete. Petter, som är en av hennes bästa kamrater, söker samma jobb. Petter får jobbet, eftersom arbetsgivaren räknar med att Lotten i framtiden kommer att bli gravid och behöva vara föräldraledig.
- c. Arne är väldigt fotbollsintresserad och har tränat intensivt inför fotbollscupen som ska äga rum i vår. Trots detta blir han inte uttagen till laget av sin tränare.
- d. Jasmin och Kalle som går i årskurs 9 blir osams när de ska skriva ett skolarbete som handlar om förintelsen. Jasmin tycker inte att förintelsen var så hemsk som Kalle tycker, då kallar Kalle henne för ”dum i huvudet”.
- e. Hassan har stått i bostadskö sedan han fick uppehållstillstånd. Hans kompis Stefan står i samma kö. En dag upptäcker Hassan att Stefan har fått en lägenhet, trots att Stefan stått i kön kortare tid än vad han själv har gjort.

Uppgift A9

På vilka sätt kan det vara ett samhällsproblem att människor diskrimineras?
Resonera och använd gärna exempel!

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ►►►

Uppgift A10

Under lång tid har människor flyttat till och från Sverige av olika orsaker. Sverige har påverkats och vårt moderna samhälle har utvecklats.

Det kan finnas olika **orsaker** och **konsekvenser** av detta för olika människor och under olika tider.

Sätt ut ett O eller ett K vid alternativen!

Orsak = beskriver varför någon flyttat hit, det vill säga orsaker.

Konsekvens = beskriver hur Sverige har påverkats av immigrationen, det vill säga konsekvenser

OBS! Det ska bara stå en bokstav på varje streck!

- _____ a. Skolor anordnar hemspråksundervisning.
- _____ b. Människor flyttar till Sverige för att här finns arbete och annat som saknas i deras hemländer.
- _____ c. Människor flyttar till Sverige för att det är krig i deras hemländer.
- _____ d. Sverige saknar arbetskraft inom vissa områden.
- _____ e. Sverige är mångkulturellt och vi får därför möjligheter att möta andra kulturer.
- _____ f. Människor flyr till Sverige på grund av politiskt eller religiöst förtryck i sina hemländer.

Uppgift A13

--	--	--

Vem ansvarar och betalar för vad?
Sätt ut rätt siffra, se exemplet!

1. Kommun

2. Landsting/Region

3. Stat

[Foto: fotofinnaren.se]

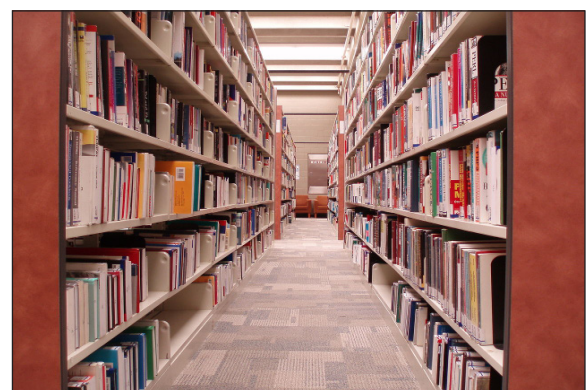

- a. Polis
- b. Sophantering
- c. Sjukvård
- 1 d. Skola (ej friskola)

[Foto: Wikimedia Commons, Public Domain]

- e. Bibliotek
- f. Militär
- g. Äldreomsorg
- h. Tandvård för barn och ungdomar
- i. Arbetsförmedlingen

Uppgift A15

Sverige är ett litet land som är mycket beroende av sin import och export till och från landet.

Vilka av följande påståenden är rätt?

Sätt kryss vid rätt påstående! Det finns fyra rätta påståenden.

- a. Många varor som vi vill köpa tillverkas utomlands och måste importeras.
- b. Genom att exportera varor och råvaror kan vi få in pengar i landet.
- c. Ett land med liten import och export har alltid hög inflation.
- d. Vi har stor import av olika varor. Utan importen skulle vi inte kunna behålla samma levnadsstandard.
- e. Beroendet av import/export gör att vi i Sverige påverkas av låg- och högkonjunktur i andra länder.
- f. Om vi slutar importera löser vi det mycket enkelt genom att själva tillverka varorna vi tidigare importerat.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession